

**UNIVERSITATEA „AL. I. CUZA” IAȘI
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI**

TEZĂ DE ABILITARE

AUTOR: Prof. univ. dr. STAN LILIANA

TITLU: Temeiuri etico-pedagogice în conceperea și realizarea educației. Contextualizări pentru educația timpurie

Rezumat

Teza de abilitare intitulată *Temeiuri etico-pedagogice în conceperea și realizarea educației. Contextualizări pentru educația timpurie* integrează o sumă de probleme și idei decantate și prezentate pe parcursul activităților științifice și academice din etapa postdoctorală a manifestării mele profesionale, adică din 2000 și până în prezent. Invocând cărțile de autor, volumele coordonate, unele capitole din lucrările colective, diferite articole/ studii publicate în reviste de specialitate și având în vedere secvențele relevante din experiența didactică, precum și din participarea (în cadrul unor echipe) la realizarea câtorva proiecte de cercetare, teza de abilitare transmite și argumentează mesajul că pentru o concretizare optimă, eficientă a educației, aceasta trebuie să se configureze întotdeauna în funcție de anumite temeuri etice semnificative și prin raportare la temeurile pedagogice științifice, riguroase solicitate situațional.

Intenționalitățile educative constituie un obiect de cercetare privilegiat în ansamblul preocupărilor profesionale personale, el fiind abordat în două direcții cognitive: cea a eticii și cea a teoriei științifice asupra educației. Perspectiva filosofică de studiu a permis identificarea temeurilor etice ale conceperii și realizării actului educativ, iar perspectiva științifică a pedagogiei a favorizat structurarea temeurilor pedagogice ale aceluiași act. Teza de abilitare cuprinde patru secvențe ideatice complementare cu privire la idealul uman, la idealul educațional, la succesul regăsit în structura acțiunii formative și la educația timpurie.

Consacrată comprehensiunii idealului, prima secvență evidențiază mesajul că, în limitele normalității, existența umană presupune căutarea sensului propriu. Formularea unui ideal al vieții este posibilă în corelație cu realizarea valorilor, iar valoarea prevalentă preferată prin deliberare

subiectivă conferă sensul existenței. Această problemă, ca și problema idealului trebuie asimilate drept provocări prioritare pentru reflecția și acțiunea pedagogului deoarece opțiunea pentru o ipostază determinată a valorii este anevoioasă și riscantă. Când idealul pe care se plasează o persoană nu are dimensiune morală intrinsecă, atunci el afirmă non-valori și astfel se transformă în pseudoideal sau antiideal. Specificul idealului educațional se cere conștientizat (indică secțiunea a doua) deoarece, foarte frecvent, această ipostază a idealității este asimilată (incorect și inacceptabil) cu idealul uman; în plus, idealul educației direcționează întregul demers al modelării personalității umane.

Oricare ar fi proiecția ideală despre educație, aceasta (susțin în secțiunea a treia a tezei de abilitare) vizează invariabil succesul și nu eșecul educatului. Înseși demersurile de identificare și remediere a eșecurilor exprimă interesul pentru succes. În aceste condiții, am considerat necesară decantarea unor explicitări referitoare la definirea succesului și a eșecului, la formele în care se ipostaziază reușita și insuccesul, la cadrele ce determină apariția celor două variabile și la căile de obținere a succesului. Caracterul moral al căilor dobândirii reușitei generează autenticitate, trăinicie, durabilitate oricărui succes. Realizarea succesului educațional și alegerea idealului solicită (evidențiez în secțiunea a patra) educație timpurie de calitate. Demersul formării în primii ani de viață ai persoanei revendică regândirea finalităților educației, a instrumentalității pedagogice adecvate pentru copiii de vârstă mică și, deopotrivă, redimensionarea axiologică a cadrului vieții acestora. Teza pledează argumentat pentru nevoia instituirii unei etici a educației timpurii centrată pe valoarea grijii etice. Educația timpurie are nevoie imperativă de cadre valorice și normative de natură etică, dar ea poate fi o nouă provocare atât pentru îmbogățirea registrului interogațiilor specifice (din etica generală sau etica aplicativă), cât și pentru indicarea de sensuri noi ale problemelor etice prin asimilarea perspectivei copilăriei, alături de cea a vârstei adulte, asupra acestora.

Teza de abilitare mai cuprinde în structura ei două segmente: o parte consacrată descrierii direcțiilor de evoluție a carierei științifice, profesionale și academice pentru următorii ani și o parte care redă referințele bibliografice utilizate în conținutul ideatic al tezei.

Din toate aceste aspecte rezumate derivă opțiunea mea longitudinală pentru teme esențiale ale eticii și pedagogiei referitoare la ideal, succes și educația timpurie.